

บทที่ 8

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ได้ทำการสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะของงานวิจัยในเรื่อง ปัญหาในการปฏิบัติใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในงานก่อสร้างอาคาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบการและผู้รับเหมาก่อสร้าง กับ กลุ่มผู้ออกแบบ จำนวนกลุ่มละ 100 ตัวอย่าง สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

8.1 สรุปผลการวิจัย

จากข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวมทั้งหมด พบว่าทั้งกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้ออกแบบมีความคิดเห็นส่วนใหญ่ไปในทิศทางเดียวกัน โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นในเรื่องของมลพิษที่เกิดจากโครงการก่อสร้างมากที่สุด คือ มลภาวะทางอากาศ และ ฝุ่นละออง ส่วนมลพิษที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความผลกระทบรองลงมา คือ

- มลภาวะทางเสียงและการสั่นสะเทือน
- ปัญหาขยะก่อสร้าง
- การจราจรติดขัด และ กีดขวางการจราจร

ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อเหตุผลที่ยินยอมปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้าง ทั้งสองกลุ่มเห็นตรงกัน คือ เพื่อให้งานราบรื่นไม่ถูกระงับหรือเพิกถอนใบอนุญาตก่อสร้างจากหน่วยงานรัฐเพียงเท่านั้น ถ้าหากเจ้าหน้าที่รัฐตรวจสอบดูแลได้ไม่ทั่วถึงผู้ประกอบการและผู้รับเหมาก็จะหลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย นอกจากนี้เหตุผลที่ยินยอมปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีความเห็นรองลงมา คือ

- เป็นกฎหมายที่บังคับใช้
- เพื่อความเป็นมาตรฐานของโครงการ
- มีจิตสำนึกต่อการรักษาและป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อม

จากการสำรวจความเห็นในเรื่อง เหตุผลที่พยายามหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้างอาคาร กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นตรงกันว่าปัญหาหลักมาจาก

เรื่องค่าใช้จ่ายในการดูแลและควบคุมซึ่งทำให้ผลกำไรลดลง เนื่องจากค่าใช้จ่ายดังกล่าวมีมูลค่าค่อนข้างสูง และถ้าหากนำมาใช้กับโครงการขนาดเล็กก็จะทำให้ต้นทุนของโครงการสูงขึ้นมาก ส่วนเหตุผลรองลงมา คือ

- ขาดจิตสำนึกในการป้องกันสิ่งแวดล้อม
- ผู้รับเหมาไม่ให้ความร่วมมือ
- เจ้าของโครงการไม่ต้องการเนื่องจากจะทำให้เจ้าของโครงการมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

จากการศึกษาในงานวิจัยนี้ พบว่าปัญหาที่มีผลต่อการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้างอาคาร โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันใน 3 อันดับแรก คือ ปัญหาในเรื่องขั้นตอนการทำงานของภาครัฐที่มีหลายขั้นตอนจึงทำให้เจ้าหน้าที่รัฐทำงานค่อนข้างช้าซึ่งกลุ่มตัวอย่างคิดว่าเป็นปัญหามากที่สุด อาจเนื่องมาจากขาดการบูรณาการโครงสร้างการบริหารงานรวมทั้งแผนงานและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น ส่วนปัญหารองลงมา คือ การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐไม่เข้มงวดกวดขันเท่าที่ควร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่เพียงพอที่จะดูแลและควบคุม

ส่วนมาตรการของภาครัฐที่จะใช้แก้ไขปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้าง กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มผู้ประกอบการ มีความเห็นว่า มาตรการภาครัฐที่จะใช้แก้ไขปัญหา คือ กำหนดให้มีระบบเงินประกันสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ขออนุญาตก่อสร้างและคืนให้เมื่อโครงการเสร็จสิ้น แต่กลุ่มผู้ออกแบบ มีความเห็นว่าควรใช้มาตรการยกเว้นภาษีวัสดุก่อสร้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาจเนื่องมาจาก เป็นมาตรการที่ผู้ออกแบบสามารถมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้ ด้วยการกำหนดให้ใช้วัสดุก่อสร้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมไว้ในแบบโดยที่ไม่ทำให้ราคาก่อสร้างสูงขึ้นมากนัก ภาครัฐสามารถที่จะส่งเสริมผู้ออกแบบด้วยมาตรการยกเว้นภาษีวัสดุก่อสร้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ผลสำรวจในด้านประโยชน์ที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้าง กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นตรงกัน คือ เพื่อช่วยป้องกันสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่สืบต่อไป แก่อนุชนรุ่นหลัง ส่วนประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็น รองลงมา คือ

- ใช้เป็นกลยุทธ์ทางการตลาด

- ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์และชื่อเสียงบริษัท
- ช่วยเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า

ในส่วนผลเสียที่เกิดขึ้นเมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้าง กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันเกือบทั้งหมด โดยผลเสียที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ ทำให้ต้นทุนของงานก่อสร้างสูงขึ้น ผลเสียรองลงมา คือ ต้องมีการเตรียมการตั้งแต่เริ่มโครงการ อันเป็นการเพิ่มขึ้นตอนการทำงานในโครงการ ทำให้ต้องเพิ่มบุคลากรในการควบคุมดูแล และทำให้เป็นการเพิ่มงานด้านเอกสาร

จากการสอบถามความเห็นเพิ่มเติม เฉพาะในกลุ่มผู้ออกแบบในเรื่องมาตรการของผู้ออกแบบเพื่อช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้าง พบว่ากลุ่มผู้ออกแบบส่วนมากเน้นหนักไปในเรื่องการเลือกใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ นอกจากนี้ผู้ออกแบบยังได้คำนึงถึงการประหยัดพลังงานของอาคาร อาจเป็นไปได้ที่กลุ่มผู้ออกแบบเป็นกลุ่มที่ไม่ได้มีหน้าที่ควบคุมงานก่อสร้างซึ่งมีกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหลายกิจกรรม จึงได้มีมาตรการที่จะช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการออกแบบด้วยการระบุรายละเอียดต่างๆไว้ในแบบ

ส่วนในเรื่องความรู้จักต่อหน่วยงานของภาครัฐที่กำกับดูแลงานด้านสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้างที่กลุ่มตัวอย่างรู้จักมากที่สุด คือ กรมควบคุมมลพิษ ทั้งอาจเป็นเพราะมีหน้าที่โดยตรงในการบังคับใช้กฎหมาย เข้าไปตรวจสอบและจับกุมดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ด้านการควบคุมมลพิษและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องรวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องรื้อถอนทุกซ์

ผลสำรวจความเห็นของกลุ่มตัวที่มีต่อกฎหมายสิ่งแวดล้อมสำหรับงานก่อสร้าง พบว่าส่วนใหญ่รับทราบถึงการมีกฎหมายสิ่งแวดล้อมมาบังคับใช้ในงานก่อสร้าง และเห็นด้วยกับการนำกฎหมายสิ่งแวดล้อมมาใช้ แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่ทราบในรายละเอียดของตัวบทกฎหมาย นอกจากนี้ในการสอบถามถึงปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าตัวบทกฎหมายมีประสิทธิภาพ แต่ปัญหาเกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย และในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่

เคยมีประสบการณ์ทำงานในโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องจัดทำ EIA ผู้วิจัยจึงได้สอบถามเพิ่มเติมถึงเรื่องการจัดทำEIAในโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ว่ามีผลกระทบต่อธุรกิจขององค์กรหรือไม่ ซึ่งในกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ตอบเป็นเสียงเดียวกันว่าส่งผลกระทบต่อธุรกิจ แต่ก็ยอมรับว่าการนำ EIA มาใช้ในโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ผลสำรวจในด้านผลกระทบด้าน เวลา คุณภาพ และต้นทุนของโครงการก่อสร้างที่ต้องจัดทำEIA ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการและผู้รับเหมามีความเห็นว่าเมื่อนำEIAมาใช้กับโครงการก่อสร้าง มีผลต่อเวลาในการดำเนินโครงการโดยทำให้ล่าช้าลง ส่วนผลกระทบต่อคุณภาพของงานในโครงการจะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบการเกือบครึ่งคิดว่าEIAไม่ได้มีผลต่อคุณภาพงาน แต่กลุ่มผู้ออกแบบเกือบครึ่งมีความเห็นว่า การทำ EIA มีผลทำให้คุณภาพงานดีขึ้น1-5% แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่าการที่โครงการต้องจัดทำEIA จะส่งผลทำให้ต้นทุนของโครงการเพิ่มสูงขึ้นจากเดิม 6-10% แต่ก็มีผู้ประกอบการบางส่วนราว 23% เห็นว่ามีผลกระทบต่อต้นทุนทำให้สูงขึ้น 16-20%

ส่วนสาเหตุของปัญหาการปฏิบัติใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในงานก่อสร้าง จากการสอบถามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าต้นกำเนิดของปัญหาดังกล่าวประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ ปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายของภาครัฐ ปัญหาที่เกิดจากตัวผู้ประกอบการในธุรกิจก่อสร้างเอง และปัญหาที่เกิดจากตัวบทกฎหมาย

ในการสำรวจความคิดเห็นในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายในกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้างส่งผลกระทบต่อธุรกิจของผู้ประกอบการเป็นผลทำให้ผู้ประกอบการจงใจหลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติตามกฎหมายเนื่องจากผลกระทบต่อธุรกิจของผู้ประกอบการเมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้างมาจากปัจจัยเรื่องค่าใช้จ่ายในการดูแลและควบคุมซึ่งทำให้กำไรลดลง โดยขอบเขตงานวิจัยฉบับนี้ได้ทำการสำรวจจากผู้ประกอบการและผู้รับเหมาก่อสร้างในโครงการขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมจึงมีผลกระทบต่อต้นทุนของการดำเนินงานเพราะโครงการมีมูลค่าไม่สูงมากนัก

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ภายในของกลุ่มตัวอย่างระหว่างมาตรการภาครัฐ การยินยอมปฏิบัติตาม และประโยชน์ที่เกิดขึ้น เมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้างของกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้ออกแบบ พบว่าผลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกัน คือ กลุ่มผู้ประกอบการและผู้รับเหมามีความเห็นว่าจะปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้างเนื่องจากมาตรการของภาครัฐและกฎหมายที่มีการบังคับใช้ส่วนผลที่ได้ตามมาคือ ประโยชน์ในด้านต่างๆที่เกิดจากการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม เช่น การไม่ถูกระงับใบอนุญาตก่อสร้างของโครงการ ช่วยปรับปรุงคุณภาพของงาน การใช้เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดทำให้ชิงความได้เปรียบจากคู่แข่ง รวมถึงช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์และชื่อเสียงของบริษัท แต่ในส่วนของกลุ่มผู้ออกแบบมีความเห็นว่าจะปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้าง เนื่องจากเล็งเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นเมื่อปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม ส่วนมาตรการของภาครัฐและกฎหมายที่มีการบังคับใช้กลุ่มผู้ออกแบบเห็นว่าเป็นหน้าที่ที่ประชาชนต้องปฏิบัติอยู่แล้ว

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ ในความคิดเห็นในเรื่องปัญหาการปฏิบัติใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในงานก่อสร้าง อาทิ เช่น ปัญหาในเรื่องของตัวบทกฎหมายที่ไม่ชัดเจน กฎหมายที่มีบทลงโทษเบาเกินไป การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐไม่เข้มงวดกวดขันเท่าที่ควร เจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่เพียงพอที่จะดูแลและควบคุม และ ขาดจิตสำนึกในเรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นต้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่ไม่แตกต่างกันดังที่ได้กล่าวสรุปไว้ในหัวข้อที่ 7.15

8.2 ข้อเสนอแนะ

- ควรศึกษาเพิ่มเติมในส่วนความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีต่อปัญหาการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้าง
- กลุ่มตัวอย่างบางส่วนอาจหลีกเลี่ยงที่จะตอบความจริงในบางคำถาม ตัวอย่างเช่น เหตุผลที่พยายามหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมในโครงการก่อสร้าง โดยผู้ตอบแบบสอบถาม อาจไม่ตอบความจริงทั้งหมด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเพื่ออยากช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในเรื่องจิตสำนึกให้กับบริษัท หรือโครงการที่ตนเองได้ปฏิบัติงานอยู่ ดังนั้นอาจจะต้องมีการตรวจสอบหน้างานควบคู่ไปกับการสำรวจด้วยแบบสอบถาม

- ในงานวิจัยฉบับนี้ได้ศึกษาถึงปัญหาในการปฏิบัติใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในงานก่อสร้าง โดยมีขอบเขตการวิจัยเฉพาะในงานอาคารเท่านั้น แต่ในอุตสาหกรรมก่อสร้างมีการก่อสร้างงานหลายชนิด เช่น งานก่อสร้างถนน งานก่อสร้างโรงงาน งานก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย งานก่อสร้างสะพาน ฯลฯ จึงควรมีการศึกษาถึงปัญหาในการปฏิบัติใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในงานก่อสร้างด้านอื่นๆด้วย